

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพของชุมชนที่อาศัยอยู่รอบสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น จ.ขอนแก่น เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Study) แบบภาคตัดขวาง (Cross-Section) โดยใช้กระบวนการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ (Health Impact Assessment) ซึ่งประกอบด้วย การคัดกรอง (Screening) การกำหนดขอบเขตการศึกษา (Scoping) การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ (Appraisal) และการจัดทำรายงานและข้อเสนอแนะ (Reporting and Recommendation) ใน 3 มิติ ได้แก่ มิติทางกาย มิติทางจิตใจ และมิติทางสังคม โดยศึกษาในพื้นที่ 7 หมู่บ้าน ด้วยแบบสอบถามและการประชุมเชิงปฏิบัติการจากผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย มีผลการศึกษาแบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การคัดกรอง (Screening)

ส่วนที่ 2 การกำหนดขอบเขตการศึกษา (Scoping)

ส่วนที่ 3 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (Appraisal)

ส่วนที่ 4 การจัดทำรายงานและข้อเสนอแนะ (Reporting and Recommendation)

ส่วนที่ 5 อภิปรายผลการศึกษา

1. การคัดกรอง (Screening)

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบผลกระทบต่อสุขภาพทั้งทางบวกและทางลบที่อาจจะเกิดขึ้นจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอย โดยได้พิจารณาจากเอกสารวิจัย การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้ดำเนินการวิจัย พบว่า สถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่นก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมทั้งด้านน้ำชะมูลฝอย กลิ่นรบกวน ดินเสื่อมสภาพ การปนเปื้อนของน้ำชะมูลฝอยต่อน้ำใต้ดิน ซึ่งล้วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตและสุขภาพของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนรอบสถานที่ฝังกลบมูลฝอย โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นผลกระทบสะสมและเกิดขึ้นมาเป็นเวลายาวนาน ดังนั้นผลการคัดกรองจึงเห็นควรให้ทำการประเมินผลกระทบทางสุขภาพของชุมชนที่อาศัยอยู่รอบสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น

2. การกำหนดขอบเขตการศึกษา (Scoping)

การกำหนดขอบเขตการศึกษาผลกระทบทางสุขภาพชุมชนที่อยู่รอบสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ประเด็นในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

การศึกษาผลกระทบทางสุขภาพครั้งนี้ เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาผลกระทบทางสุขภาพของชุมชนที่อาศัยอยู่รอบสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น ทั้งเชิงบวกและเชิงลบใน 3 มิติ ได้แก่ มิติทางกาย มิติทางจิตใจ และมิติทางสังคม โดยใช้กระบวนการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ใน 5 ประเด็น ซึ่งนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม ประเด็นการประชุมเชิงปฏิบัติการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แบบสังเกตและแบบรวบรวมข้อมูลผลกระทบทางสุขภาพจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่นในการรวบรวมข้อมูลผลกระทบทางสุขภาพ ประกอบด้วย

- 2.1.1 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอย
- 2.1.2 ผลกระทบต่อสุขภาพทางกายจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอย
- 2.1.3 ผลกระทบต่อสุขภาพจิตจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอย
- 2.1.4 ผลกระทบต่อสุขภาพทางสังคมจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอย
- 2.1.5 ข้อเสนอแนะแนวทางลดผลกระทบต่อสุขภาพชุมชน และการส่งเสริมสุขภาพชุมชน

2.2 การกำหนดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น ดังนี้

2.2.1 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่อาศัยอยู่รอบสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 7 หมู่บ้าน ได้แก่หมู่บ้านคำบอน หมู่บ้านหนองเป็ด หมู่บ้านบึงแก หมู่บ้านโนน หมู่บ้านท่อน หมู่บ้านเนินทอง และหมู่บ้านช่างาน

2.2.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ เทศบาลตำบลโนนท่อน และเทศบาลตำบลบ้านค้อ

2.2.3 สถานบริการสุขภาพชุมชนในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ สถานีอนามัยโนนท่อน และสถานีอนามัยช่างาน

2.2.4 หน่วยงานที่รับผิดชอบสถานที่กำจัดมูลฝอยของเทศบาลนครขอนแก่น คือ เทศบาลนครขอนแก่น

2.3 กำหนดแนวทางและวิธีการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

การศึกษาครั้งนี้กำหนดวิธีการประเมินผลกระทบทางสุขภาพด้วยการใช้กระบวนการรวบรวมข้อมูลผลกระทบทางสุขภาพชุมชน ด้วยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ คือ การใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น แบบสังเกตและแบบรวบรวมข้อมูลผลกระทบทางสุขภาพชุมชน และกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อรวบรวมข้อมูลผลกระทบทางสุขภาพที่เกิดขึ้น แนวทางการแก้ไขและลดผลกระทบทางสุขภาพ ตลอดจนแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว โดยเน้นให้มีการได้ข้อมูลจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นหลัก

2.4 กรอบเวลาในการศึกษาผลกระทบ

การศึกษาในครั้งนี้ใช้เวลาในการศึกษาระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2553 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2554 รวมเวลา 9 เดือน

3. การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (Appraisal)

ผลจากการประเมินผลกระทบทางสุขภาพจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น ด้วยแบบสอบถาม การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แบบสังเกตและแบบรวบรวมข้อมูลผลกระทบทางสุขภาพชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

3.1 สภาพภูมิประเทศ และทิศทางการไหลในพื้นที่ศึกษา

3.1.1 สภาพภูมิประเทศ

บริเวณพื้นที่ฝังกลบเป็นบริเวณที่สูงต่ำ สลับเป็นลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดเอียงจากทิศตะวันตกลงมาทิศใต้ ลักษณะโดยทั่วไปของดินเป็นดินทราย ดินเหนียวปนทรายดินร่วน สำหรับบริเวณบ่อฝังกลบเป็นที่สูงกว่าระดับพื้นถนนทางเข้าบ่อฝังกลบปกติ เนื่องจากปริมาณมูลฝอยมีความสูงประมาณ 7-10 เมตร โดยบริเวณทางเข้าสถานที่ฝังกลบมูลฝอยจากถนนมิตรภาพมีบ้านเรือนของชาวบ้านที่มีอาชีพค้าของเก่าตั้งอยู่ ส่วนรอบๆพื้นที่ใช้ทำการเกษตรปลูกข้าว พืชไร่ และเลี้ยงสัตว์ ระยะห่างจากพื้นที่ฝังกลบถึงชุมชน ประมาณ 1 กิโลเมตร (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, 2552)

น้ำผิวดินใกล้บริเวณสถานที่ฝังกลบมูลฝอยมีแหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตน้ำประปาหมู่บ้าน คือ อ่างเก็บน้ำชาจานใหม่ และอ่างเก็บน้ำชาจานเก่าซึ่งปัจจุบันไม่ได้มีการนำน้ำมาใช้เพื่อการอุปโภค-บริโภค มีระยะห่างจากสถานที่ฝังกลบฯประมาณ 700 เมตร นอกจากนี้พื้นที่ใกล้เคียงมีแหล่งน้ำขนาดเล็กไหลผ่านด้านทิศเหนือและทิศใต้ของสถานที่ฝังกลบฯ คือ ห้วยคำบอน และห้วยหมากงอ โดยทิศทางการไหลของน้ำผิวดินไหลจากทิศตะวันตกไปตามความลาดเอียงของพื้นที่ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งแหล่งน้ำทั้งสองแห่งนี้จะไหลลงสู่ลำน้ำพองต่อไป น้ำใต้ดิน

มีทิศทางไหลตามความชันของพื้นที่ คือ มีทิศทางไหลจากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออก สำหรับการใช้น้ำใต้ดินของชาวบ้านมีบ่อน้ำบาดาลสาธารณะ ส่วนใหญ่การใช้น้ำของชาวบ้านในพื้นที่อาศัยน้ำฝน น้ำประปาหมู่บ้าน และน้ำผิวดินเป็นหลัก (ศูนย์จัดการสิ่งแวดล้อมมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550)

3.1.2 ทิศทางลม

ข้อมูลทิศทางลมเป็นข้อมูลจากสภาพโดยรวมของจังหวัดขอนแก่น โดยพื้นที่นี้มีภูมิอากาศแบบลมมรสุมเขตร้อน ได้รับอิทธิพลจากลมประจำฤดูกาล 2 ประเภท คือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เช่นเดียวกับพื้นที่ทั่วไปในจังหวัดขอนแก่น โดยในฤดูฝนได้รับอิทธิพลจากลมตะวันตกเฉียงใต้ระหว่างเดือนกรกฎาคม-ตุลาคม ฤดูหนาวได้รับอิทธิพลจากลมตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ และฤดูร้อนได้รับอิทธิพลจากลมฝ่ายใต้ ระหว่างเดือนมีนาคม-มิถุนายน (ศูนย์จัดการสิ่งแวดล้อมมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550)

3.2 การกำจัดมูลฝอย

3.2.1 การกำจัดมูลฝอยชุมชน

ปัจจุบันมีหน่วยงานที่ส่งมูลฝอยชุมชนมากำจัดที่สถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 14 แห่ง ค่าบริการกำจัด 264 บาทต่อตัน โดยมีทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงไฟฟ้า บริษัทเอกชน เป็นต้น ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ปริมาณมูลฝอยชุมชนที่ถูกนำมากำจัดเฉลี่ยประมาณ 18-20 ตันต่อเดือน (ประมาณ 68 กิโลกรัมต่อวัน) เนื่องจากมีปริมาณมูลฝอยเต็มพื้นที่แล้ว จึงดำเนินการกำจัดโดยการนำมูลฝอยเก่าที่มีการย่อยสลายไปแล้วมา กลับทับมูลฝอยใหม่แทนดินแล้วทำการบดอัดให้แน่น ซึ่งทำให้ขณะทำการตักมูลฝอยเก่าขึ้นมาเกิดกลิ่นเหม็นขึ้น เนื่องจากมูลฝอยเก่ายังย่อยสลายไม่สมบูรณ์ดีพอ

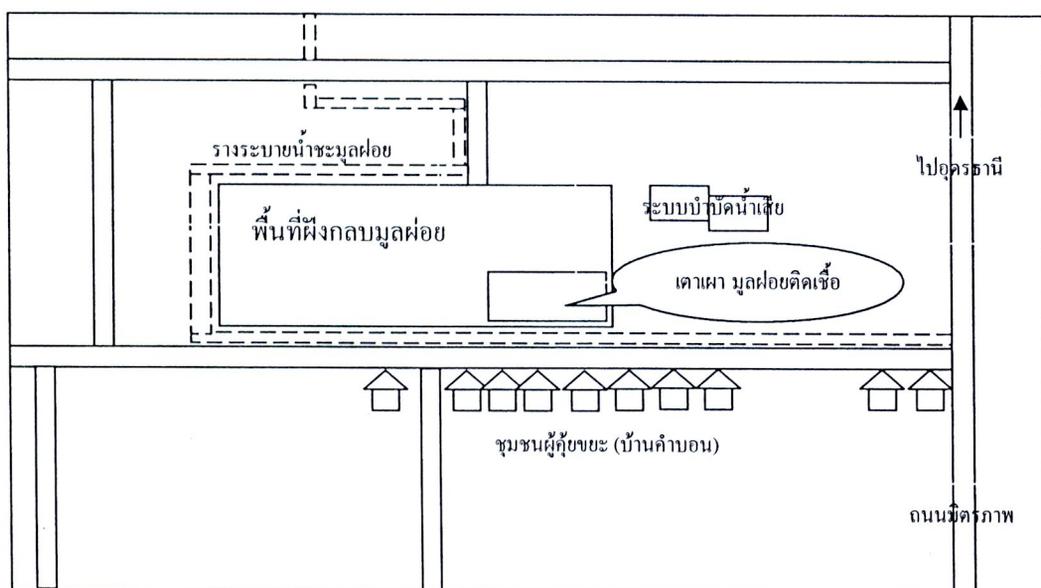
3.2.2 การกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ

เทศบาลนครขอนแก่นมีเตาเผาขยะติดเชื้อ จำนวน 2 เตา ตั้งอยู่ภายในบริเวณสถานที่ฝังกลบมูลฝอย โดยเตาที่ 1 มีสามารถกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อได้ 1,200 กิโลกรัม/วัน และเตาที่ 2 มีสมรรถนะเผาได้ 240 กิโลกรัม/วัน (สำรอง) ปัจจุบันมีหน่วยงานที่ส่งมูลฝอยติดเชื้อมากำจัดที่เตาเผามูลฝอยติดเชื้อเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 46 แห่ง ค่าบริการกำจัด 16 บาทต่อกิโลกรัม โดยส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานด้านสุขภาพในเขตเทศบาลนครขอนแก่น เช่น โรงพยาบาล ห้องปฏิบัติการ สถานีอนามัย คลินิก เป็นต้น ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อที่ถูกนำมากำจัดเฉลี่ยประมาณ 34 ตันต่อเดือน (ประมาณ 11.13 กิโลกรัมต่อวัน) มีการใช้งานเตาเผามูลฝอยติดเชื้อเตาที่ 1 โดยทำการเผามูลฝอยติดเชื้อทุกวัน เวลา 6.00-18.00 น. หรือจนกว่าจะมูลฝอยติดเชื้อจะหมด ซึ่งทำการเผา

มูลฝอยเฉลี่ยประมาณวันละ 1-1.2 ตันต่อวัน นอกจากนี้มีบ่อฝังกลบมูลฝอยติดเชื้อ 1 แห่ง พื้นที่ 1 ไร่ ภายในพื้นที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่นด้วย

3.3 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างชุมชนที่อาศัยอยู่รอบบริเวณสถานที่ฝังกลบมูลฝอยของเทศบาลนครขอนแก่นในรัศมี 5 กิโลเมตร มีจำนวน 7 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านคำบอน หมู่บ้านหนองเบ็ญ หมู่บ้านบึงแก หมู่บ้านโนน หมู่บ้านท่อน อยู่ในพื้นที่ตำบลโนนท่อน อ.เมือง จ.ขอนแก่น และหมู่บ้านเนินทอง หมู่บ้านจำจาน อยู่ในพื้นที่ตำบลบ้านคือ อ.เมือง จ.ขอนแก่น ซึ่งเป็นชุมชนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้ โดยสถานที่ฝังกลบมูลฝอยตั้งอยู่ในพื้นที่ของหมู่บ้านคำบอน พื้นที่ของสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น จ.ขอนแก่น พื้นที่ในการกำจัดมูลฝอยทั้งสิ้น 98 ไร่ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ห่างจากถนนมิตรภาพประมาณ 600 เมตร มูลฝอยมีความสูงจากระดับพื้นถนนทางเข้าประมาณ 10 เมตร โดยนำมูลฝอยเก่ามาใช้ในการกลบทับแทนดินแล้วทำการบดอัด มีเตาเผามูลฝอยติดเชื้อ ระบบบำบัดน้ำเสีย และอาคารปฏิบัติงานภายในพื้นที่ ดังภาพที่ 6 บริเวณเส้นทางเข้าสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น ฝั่งหนึ่งเป็นไร่มันสำปะหลังสลับกับไร่ยูคาลิปตัส ส่วนอีกฝั่งถนนทางเข้าสถานที่ฝังกลบมูลฝอย มีชาวบ้านที่เป็นกลุ่มแรงงานกึ่งขยะและประกอบอาชีพรับซื้อของเก่าตั้งบ้านเรือนอยู่ ประมาณ 21 หลังคาเรือนตามข้างถนนทางเข้า และใช้เป็นสถานที่เก็บมูลฝอยที่ได้จากการคัดแยกจากสถานที่กำจัดมูลฝอย

ภาพที่ 6 แผนผังภายในสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น

ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างจากการสำรวจด้วยแบบสอบถามของตัวอย่าง 217 คน ซึ่งเป็นตัวแทนครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบต่อสุขภาพจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่นสรุปได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.7 และเพศชาย ร้อยละ 32.3 ส่วนใหญ่เป็นคู่สมรสของหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 47.9 รองลงมาเป็นหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 36.9 บุตร/ธิดา ร้อยละ 13.8 ที่เหลือเป็นบิดา/มารดา พี่/น้อง และหลาน ร้อยละ 0.46 เท่ากัน กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 18-70 ปี โดยส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 41-60 ปี ร้อยละ 58.1 รองลงมาอยู่ในช่วง 26-40 ปี ร้อยละ 23.5 อายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 15.7 และอายุน้อยกว่า 26 ปี ร้อยละ 2.8 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 70.1 รองลงมาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 11.9 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 8.8 ระดับปวส./อนุปริญญา ร้อยละ 4.6 ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 2.3 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 2.3 และสูงกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 0.9 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักเกษตรกรกรรม ร้อยละ 73.3 รองลงมา คือ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 11.5 ค้าขาย ร้อยละ 7.4 เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 4.6 เกษขยะขาย ร้อยละ 1.8 รับราชการ ร้อยละ 1.8 และลูกจ้างประจำ ร้อยละ 0.5 สำหรับอาชีพรองส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างระบุว่าไม่มี ร้อยละ 44.7 รองลงมา คือ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 24.9 ค้าขาย ร้อยละ 12.9 เกษตรกรรม ร้อยละ 6.9 เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 6.0 ทอผ้า/เย็บผ้า ร้อยละ 3.2 และรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 1.4 โดยในหมู่บ้านคำบอนเป็นหมู่บ้านเดียวที่มีผู้ประกอบอาชีพเก็บขยะขาย รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวอยู่ระหว่าง 1,000 – 85,000 บาท โดยส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนในระดับปานกลาง คือ 5,000 ถึง 9,999 บาท ร้อยละ 38.7 รองลงมาอยู่ในระดับสูง คือ ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 32.3 และระดับต่ำ คือน้อยกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 29.0 โดยหมู่บ้านเนินทองเป็นหมู่บ้านที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่าหมู่บ้านอื่นๆ เนื่องจากประกอบอาชีพฟาร์มโคนมอยู่อาศัยในชุมชนเหล่านี้มาแฉะระหว่าง 5-70 ปี

กลุ่มตัวอย่างมีผู้ที่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 64.5 โดยโรคประจำตัวส่วนใหญ่ คือ ความดันโลหิตสูง ร้อยละ 18.0 รองลงมา คือ เบาหวาน ร้อยละ 12.9 โรคกระเพาะ ร้อยละ 9.7 ภูมิแพ้/หอบหืด ร้อยละ 9.2 โรคผิวหนัง ร้อยละ 5.1 โรคหัวใจ ร้อยละ 4.6 ปวดขา ร้อยละ 2.3 วิงเวียน/ปวดหัว ร้อยละ 1.4 วัณโรค/ปอดอักเสบ ร้อยละ 0.9 ส่วนโรคสีดวง ลมชัก ไมเกรน ลำไส้อักเสบ ไทรอยด์ และโรคไต ร้อยละ 0.5 เท่ากัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ออกกำลังกายในระดับปานกลาง ร้อยละ 53.0 พักผ่อนอย่างน้อยวันละ 6 ชั่วโมง ในระดับสม่ำเสมอ ร้อยละ 66.8 รับประทานอาหารสุกๆดิบๆ ในระดับปานกลาง ร้อยละ 52.5 ส่วนใหญ่ไม่ดื่มสุรา/ของมีแอลกอฮอล์และไม่สูบบุหรี่ ร้อยละ 55.9 และ 81.1 ตามลำดับ ส่วนใหญ่พักอาศัยในบ้านที่มีโครงสร้างทำจากวัสดุที่มีความคงทนถาวร มีหลังคาและผนังครบทุกด้าน ร้อยละ 97.7 และบริเวณรอบบ้านโดยรวมสะอาด เป็นระเบียบ ร้อยละ 82.5

ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม รายละเอียดดัง
ตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	147	67.7
	หญิง	70	32.3
	<i>รวม</i>	<i>217</i>	<i>100.0</i>
อายุ	น้อยกว่า 26 ปี	6	2.8
	ตั้งแต่ 26-40 ปี	51	23.5
	ตั้งแต่ 41-60 ปี	126	58.1
	มากกว่า 60 ปี	34	15.7
	<i>รวม</i>	<i>217</i>	<i>100.0</i>
สถานะในครอบครัว	คู่สมรส	104	47.9
	หัวหน้าครอบครัว	80	36.9
	บุตร/ธิดา	30	13.8
	บิดา/มารดา	1	0.5
	พี่/น้อง	1	0.5
	หลาน	1	0.5
	<i>รวม</i>	<i>217</i>	<i>100.0</i>
ระดับการศึกษาสูงสุด	ประถมศึกษา	152	70.0
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	26	12.0
	มัธยมศึกษาตอนต้น	19	8.8
	ปวส./อนุปริญญา	10	4.6
	ไม่ได้เรียน	5	2.3
	ปริญญาตรี	3	1.4
	สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.9
<i>รวม</i>	<i>217</i>	<i>100.0</i>	

ตารางที่ 6 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพหลักของ ครอบครัว	เกษตรกรรม	159	73.3
	เลี้ยงสัตว์	10	4.6
	รับจ้างทั่วไป	25	11.5
	นักเรียน/นักศึกษา	0	0.0
	รับราชการ /รัฐวิสาหกิจ	2	0.9
	เก็บขยะขาย	4	1.8
	ค้าขาย	16	7.4
	ลูกจ้างประจำ	1	0.5
	<i>รวม</i>	<i>217</i>	<i>100.0</i>
อาชีพรองของ ครอบครัว	ไม่มี	97	44.7
	รับจ้างทั่วไป	54	24.9
	ค้าขาย	28	12.9
	เกษตรกรรม	15	6.9
	เลี้ยงสัตว์	13	6.0
	ทอผ้า/เย็บผ้า	7	3.2
	รับราชการ /รัฐวิสาหกิจ	3	1.4
<i>รวม</i>	<i>217</i>	<i>100.0</i>	
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของครอบครัว	น้อยกว่า 5,000 บาท (ต่ำ)	63	29.0
	5,000 ถึง 9,999 บาท (ปานกลาง)	84	38.7
	ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป (สูง)	70	32.3
	<i>รวม</i>	<i>217</i>	<i>100.0</i>
โรคประจำตัว	ไม่มี	70	32.3
	มี	147	67.7
	โรคความดันโลหิต	39	18.0
	เบาหวาน	28	12.9
	โรคกระเพาะ	21	9.7

ตารางที่ 6 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน (คน)	ร้อยละ	
	โรคภูมิแพ้/หอบหืด	20	9.2	
	โรคผิวหนัง	11	5.1	
	โรคหัวใจ	10	4.6	
	ปวดขา	5	2.3	
	วิงเวียน/ปวดหัว	3	1.4	
	วัณโรค/ปอดอักเสบ	2	0.9	
	โลหิตจาง	2	0.9	
	ริดสีดวง	1	0.5	
	ลมชัก	1	0.5	
	ไมเกรน	1	0.5	
	ลำไส้อักเสบ	1	0.5	
	ไทรอย	1	0.5	
	ไต	1	0.5	
	<i>รวม</i>	<i>147</i>	<i>67.7</i>	
พฤติกรรมสุขภาพ	ออกกำลังกาย	สม่ำเสมอ	76	35.0
		ปานกลาง	115	53.0
		ไม่เคย	26	12.0
		<i>รวม</i>	<i>217</i>	<i>100.0</i>
	พักผ่อนอย่างน้อย วันละ 6 ชม.	สม่ำเสมอ	145	66.8
		ปานกลาง	66	30.4
		ไม่เคย	6	2.8
		<i>รวม</i>	<i>217</i>	<i>100.0</i>
	กินอาหารสุกๆดิบๆ	สม่ำเสมอ	8	3.7
		ปานกลาง	114	52.5
		ไม่เคย	95	43.8
		<i>รวม</i>	<i>217</i>	<i>100.0</i>

ตารางที่ 6 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน (คน)	ร้อยละ	
ลักษณะที่พักอาศัย	คัมสุรา/ของมีนเมา	สม่ำเสมอ	11	5.1
		ปานกลาง	76	35.0
		ไม่เคย	130	59.9
		<i>รวม</i>	<i>217</i>	<i>100.0</i>
	สูบบุหรี่	สม่ำเสมอ	28	12.9
		ปานกลาง	13	6.0
		ไม่เคย	176	81.1
		<i>รวม</i>	<i>217</i>	<i>100.0</i>
	โครงสร้างทำจากวัสดุ	ใช่	212	97.7
		ที่มีความคงทนถาวร	ไม่ใช่	5
		<i>รวม</i>	<i>217</i>	<i>100.0</i>
มีหลังคา และผนังครบ	ใช่	212	97.7	
	ทุกด้าน	ไม่ใช่	5	2.3
		<i>รวม</i>	<i>217</i>	<i>100.0</i>
บริเวณรอบบ้าน	ใช่	179	82.5	
	โดยรวมสะอาด เป็นระเบียบ	ไม่ใช่	38	17.5
		<i>รวม</i>	<i>217</i>	<i>100.0</i>

หมายเหตุ : พฤติกรรมสุขภาพ: สม่ำเสมอ หมายถึง มากกว่า 4 ครั้ง/สัปดาห์
 ปานกลาง หมายถึง 1-4 ครั้ง/สัปดาห์
 ไม่เคย

3.4 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอย

เนื่องจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น เปิดดำเนินการมากกว่า 40 ปี ซึ่งการดำเนินการที่ผ่านมาไม่เป็นไปตามหลักสุขาภิบาล ส่งผลให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่นจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม สรุปได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างได้เปรียบเทียบสภาพแวดล้อมของชุมชนในปัจจุบันกับในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่าสภาพแวดล้อมเลวลง ร้อยละ 45.2 รองลงมาระบุว่าสภาพแวดล้อมเหมือนเดิม ร้อยละ 34.1 และสภาพแวดล้อมดีขึ้น ร้อยละ 20.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบจากกลิ่นเหม็น ร้อยละ 80.2 โดยได้รับผลกระทบมาก ร้อยละ 41.9 ผลกระทบปานกลาง ร้อยละ 27.2 ผลกระทบน้อย ร้อยละ 11.1 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับผลกระทบจากกลิ่นเหม็น ร้อยละ 19.8 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบจากฝุ่นละออง/ควันไฟ ร้อยละ 52.5 โดยได้รับผลกระทบมาก ร้อยละ 24.9 ผลกระทบปานกลาง ร้อยละ 18.0 ผลกระทบน้อย ร้อยละ 9.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับผลกระทบจากฝุ่นละออง/ควันไฟ ร้อยละ 47.5 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบจากขยะปฏิกูลในพื้นที่เกษตรกรรม/เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 80.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับผลกระทบจากขยะปฏิกูลในพื้นที่เกษตรกรรม/เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 19.4 โดยได้รับผลกระทบมาก ร้อยละ 5.5 ผลกระทบปานกลาง ร้อยละ 8.8 ผลกระทบน้อย ร้อยละ 5.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบจากน้ำเสียจากกองขยะ ร้อยละ 64.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับผลกระทบจากน้ำเสียจากกองขยะ ร้อยละ 35.5 โดยได้รับผลกระทบมาก ร้อยละ 18.4 ผลกระทบปานกลาง ร้อยละ 13.4 ผลกระทบน้อย ร้อยละ 3.7 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบจากพาหะนำโรค เช่น แมลงวัน ยุง หนู สุนัขจรจัด พบว่า ร้อยละ 52.5 โดยได้รับผลกระทบมาก ร้อยละ 28.6 ผลกระทบปานกลาง ร้อยละ 11.5 ผลกระทบน้อย ร้อยละ 12.4 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับผลกระทบจากพาหะนำโรค ร้อยละ 47.5

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบจากทัศนียภาพไม่น่าดู ร้อยละ 78.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับผลกระทบจากทัศนียภาพไม่น่าดู ร้อยละ 21.2 โดยได้รับผลกระทบมาก ร้อยละ 7.8 ผลกระทบปานกลาง ร้อยละ 9.7 ผลกระทบน้อย ร้อยละ 3.7 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบจากดินเสื่อมสภาพ ร้อยละ 78.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับผลกระทบจากดินเสื่อมสภาพ ร้อยละ 21.2 โดยได้รับผลกระทบมาก ร้อยละ 5.1 ผลกระทบปานกลาง ร้อยละ 11.5 ผลกระทบน้อย ร้อยละ 4.6 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบจากผลผลิตด้านการเกษตร/เลี้ยงสัตว์ลดลง ร้อยละ 77.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับผลกระทบจากผลผลิตด้านการเกษตร/เลี้ยงสัตว์ลดลง ร้อยละ 23.0 โดยได้รับผลกระทบมาก ร้อยละ 4.6 ผลกระทบปานกลาง ร้อยละ 13.4 ผลกระทบน้อย ร้อยละ 5.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบจากการขาดแคลนแหล่งน้ำสะอาด ร้อยละ 76.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการขาดแคลนแหล่งน้ำสะอาด ร้อยละ 23.5 ประกอบด้วยผู้ได้รับผลกระทบมาก ร้อยละ 9.2 ผลกระทบปานกลาง ร้อยละ 10.1 และผลกระทบน้อย ร้อยละ 4.1

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่นจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม รายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอย

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เปรียบเทียบ	เลวลง	98	45.2
สภาพแวดล้อมของ	เหมือนเดิม	74	34.1
ชุมชนในปัจจุบัน	ดีขึ้น	45	20.7
กับในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา	<i>รวม</i>	217	100.0
กลิ่นเหม็นรบกวน	ไม่ได้รับผลกระทบ	43	19.8
	ได้รับผลกระทบ	174	80.2
	มาก	91	41.9
	ปานกลาง	59	27.2
	น้อย	24	11.1
	<i>รวม</i>	217	100.0
ฝุ่นละออง/ควันไฟ	ไม่ได้รับผลกระทบ	103	47.5
	ได้รับผลกระทบ	114	52.5
	มาก	54	24.9
	ปานกลาง	39	18.0
	น้อย	21	9.7
	<i>รวม</i>	217	100.0
ขยะปลิวมาในพื้นที่	ไม่ได้รับผลกระทบ	175	80.6
	ได้รับผลกระทบ	42	19.4
	มาก	12	5.5
	ปานกลาง	19	8.8
	น้อย	11	5.1
เกษตรกรรม/เลี้ยงสัตว์	<i>รวม</i>	217	100.0

ตารางที่ 7 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอย (ต่อ)

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม		จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้ำเสียจากกองขยะ (น้ำชะขยะ)	ไม่ได้รับผลกระทบ	140	64.5
	ได้รับผลกระทบ	77	35.5
	มาก	40	18.4
	ปานกลาง	29	13.4
	น้อย	8	3.7
	<i>รวม</i>	<i>217</i>	<i>100.0</i>
พาหะนำโรค เช่น แมลงวัน ขุน หนู สุนัขจรจัด	ไม่ได้รับผลกระทบ	103	47.5
	ได้รับผลกระทบ	114	52.5
	มาก	62	28.6
	ปานกลาง	25	11.5
	น้อย	27	12.4
	<i>รวม</i>	<i>217</i>	<i>100.0</i>
ทัศนียภาพไม่น่าดู	ไม่ได้รับผลกระทบ	171	78.8
	ได้รับผลกระทบ	46	21.2
	มาก	17	7.8
	ปานกลาง	21	9.7
	น้อย	8	3.7
	<i>รวม</i>	<i>217</i>	<i>100.0</i>
ดินเสื่อมสภาพ	ไม่ได้รับผลกระทบ	171	78.8
	ได้รับผลกระทบ	46	21.2
	มาก	11	5.1
	ปานกลาง	25	11.5
	น้อย	10	4.6
	<i>รวม</i>	<i>217</i>	<i>100.0</i>

ตารางที่ 7 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอย (ต่อ)

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม		จำนวน (คน)	ร้อยละ	
ผลผลิตด้านการเกษตร/ เลี้ยงสัตว์ลดลง	ไม่ได้รับผลกระทบ	167	77.0	
	ได้รับผลกระทบ	มาก	10	4.6
		ปานกลาง	29	13.4
		น้อย	11	5.1
	รวม	217	100.0	
ขาดแคลนแหล่งน้ำ สะอาด	ไม่ได้รับผลกระทบ	166	76.5	
	ได้รับผลกระทบ	มาก	20	9.2
		ปานกลาง	22	10.1
		น้อย	9	4.1
	รวม	217	100.0	

ผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกับข้อมูลในตารางที่ 7 ข้างต้น ที่ได้จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม โดยข้อมูลเพิ่มเติมจากการประชุมเชิงปฏิบัติการว่า ปลาและสัตว์น้ำในห้วยคำบอนและห้วยหมากง ตายเนื่องจากได้รับสารพิษในน้ำชะมูลฝอยที่ปนเปื้อนในแหล่งน้ำ ปลาและสัตว์น้ำมีจำนวนลดลง ถ้าไม่ตายก็จะมีอาการของสารพิษไว้ ทำให้ชาวบ้านไม่กล้าที่จะนำปลาหรือสัตว์น้ำจากแหล่งน้ำดังกล่าวมาบริโภค นอกจากนี้ตัวแทนชุมชนบ้านคำบอนระบุว่าฝุ่นละอองและควันไฟที่ส่งผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจของชาวบ้านมาจากเตาเผามูลฝอยติดเชื้อ ซึ่งชาวบ้านระบุว่ามีการเผามูลฝอยติดเชื้อทุกวันยาวนานจนถึงช่วงเวลากลางคืน ทำให้เวลานอนต้องสูดดมกลิ่นควันไฟทำให้รู้สึกอึดอัด หายใจไม่สะดวก จะหนีไปไหนก็ไม่ได้

จากข้อมูลผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมข้างต้น สามารถเรียบเรียงชุมชนที่ได้รับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่นได้ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ชุมชนที่ได้รับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนคร
ขอนแก่น

ประเภทของผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อม	หมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบมาก	หมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบน้อย
1. กลิ่นเหม็นรบกวน	หมู่บ้านคำบอน หมู่บ้านเนินทอง หมู่บ้านชำจาน	หมู่บ้านโนน หมู่บ้านท่อน หมู่บ้านบึงแก หมู่บ้านหนองเบ็ญ
2. ฝุ่นละออง/ควันไฟ	หมู่บ้านคำบอน หมู่บ้านชำจาน	หมู่บ้านเนินทอง หมู่บ้านโนน หมู่บ้านท่อน หมู่บ้านบึงแก หมู่บ้านหนองเบ็ญ
3. ขยะปลิวมาในพื้นที่ เกษตรกรรม/เลี้ยงสัตว์	หมู่บ้านคำบอน หมู่บ้านชำจาน	หมู่บ้านเนินทอง หมู่บ้านโนน หมู่บ้านท่อน หมู่บ้านบึงแก หมู่บ้านหนองเบ็ญ
4. น้ำเสียจากกองขยะ (น้ำชะขยะ)	หมู่บ้านคำบอน หมู่บ้านชำจาน หมู่บ้านโนน หมู่บ้านบึงแก	หมู่บ้านเนินทอง หมู่บ้านหนองเบ็ญ หมู่บ้านท่อน
5. พาหะนำโรค	หมู่บ้านคำบอน หมู่บ้านเนินทอง หมู่บ้านชำจาน	หมู่บ้านโนน หมู่บ้านท่อน หมู่บ้านบึงแก หมู่บ้านหนองเบ็ญ

ตารางที่ 8 ชุมชนที่ได้รับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนคร
ขอนแก่น (ต่อ)

ประเภทของผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อม	หมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบมาก	หมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบน้อย
6. ทัศนียภาพไม่น่าดู	หมู่บ้านคำบอน	หมู่บ้านเนินทอง หมู่บ้านชำจาน หมู่บ้านโนน หมู่บ้านท่อน หมู่บ้านบึงแก หมู่บ้านหนองเป็ญ
7. ดินเสื่อมสภาพ	หมู่บ้านคำบอน หมู่บ้านชำจาน	หมู่บ้านเนินทอง หมู่บ้านโนน หมู่บ้านท่อน หมู่บ้านบึงแก หมู่บ้านหนองเป็ญ
8. ผลผลิตด้านการเกษตร/ เลี้ยงสัตว์ลดลง	หมู่บ้านคำบอน หมู่บ้านชำจาน หมู่บ้านโนน หมู่บ้านบึงแก	หมู่บ้านเนินทอง หมู่บ้านท่อน หมู่บ้านหนองเป็ญ
9. ขาดแคลนแหล่งน้ำสะอาด	หมู่บ้านคำบอน	หมู่บ้านชำจาน หมู่บ้านเนินทอง หมู่บ้านโนน หมู่บ้านท่อน หมู่บ้านบึงแก หมู่บ้านหนองเป็ญ

3.5 ผลกระทบต่อสุขภาพทางกายจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอย

ข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถามตัวอย่าง จำนวน 217 คน ระบุว่าเมื่อเปรียบเทียบสุขภาพร่างกายในปัจจุบันเทียบกับในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา พบว่า ส่วนใหญ่มีสุขภาพร่างกายเหมือนเดิม ร้อยละ 51.6 รองลงมา มีสุขภาพร่างกายเลวลง ร้อยละ 38.7 และมีสุขภาพร่างกายดีขึ้น ร้อยละ 9.7 ผลกระทบต่อสุขภาพทางกายเชิงลบมีหลายประการ ซึ่งมีผลมาจากมลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น ได้แก่ เกิดโรคติดต่อต่างๆ ในชุมชน เช่น โรคอุจจาระร่วง ตาแดง ไข้เลือดออก เป็นต้น โดยประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 59.4 รองลงมา คือ ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 32.7 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 7.8 เกิดโรคระบบทางเดินหายใจ เช่น ภูมิแพ้ ไข้หวัด หลอดลมอักเสบ เป็นต้น ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 64.5 รองลงมา คือ ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 31.3 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 4.1 เกิดโรคผิวหนัง ผื่นคัน และผิวหนังอักเสบ ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 62.2 รองลงมา คือ ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 28.1 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 9.7 รู้สึกเวียนศีรษะ/คลื่นไส้/อาเจียนจากกลิ่นรบกวน ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 64.5 รองลงมา คือ ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 30.9 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 4.6

นอกจากนี้มีการเจ็บป่วยด้วยอุบัติเหตุจากมูลฝอยมีคม โดยประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 86.2 รองลงมา คือ ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 10.6 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 3.2 การเกิดอุบัติเหตุจากยานพาหนะที่มากขึ้น ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 88.9 รองลงมา คือ ไม่แน่ใจ ร้อยละ 10.1 และได้รับผลกระทบ ร้อยละ 0.9 ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องกับการเจ็บป่วยของสมาชิกในครัวเรือน โดยประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 49.8 รองลงมา คือ ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 36.9 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 13.4 และการที่สมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วยจำเป็นต้องไปรับการรักษาจากสถานบริการสุขภาพ โดยประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 59.0 รองลงมา คือ ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 26.7และไม่แน่ใจ ร้อยละ 14.3

ผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพทางกายนั้น ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการได้แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกับข้อมูลข้างต้นที่ได้จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม โดยผลกระทบทางสุขภาพเชิงลบหลัก คือ กลิ่นเหม็นจากมูลฝอย และกลิ่นคับจากการเผาไหม้มูลฝอยติดเชื้อ ส่งผลให้ชาวบ้านเป็นโรคระบบทางเดินหายใจ เช่น หอบหืด ภูมิแพ้ บางคนเป็นโรคผิวหนัง เช่น ผื่นคัน ในช่วงฤดูร้อนจะมีแมลงวันจำนวนมากในชุมชน โดยเฉพาะที่หมู่บ้านคำบอนซึ่งอยู่ใกล้สถานที่ฝังกลบมากที่สุด ทำให้ชาวบ้านมีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคระบบทางเดินอาหาร เช่น ท้องร่วง เป็นต้น และมีแมลงหวี่ที่ทำให้เกิดการติดต่อของโรคตาแดง รดชนส่งมูลฝอยจากแหล่งต่างๆ วิ่งผ่านเส้นทางของชุมชนทำให้ถนนชำรุดเร็วขึ้น มีปริมาณยานพาหนะเพิ่มขึ้น

และวิ่งเร็วเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ นอกจากนี้มีฝุ่นละออง และเสียงดังเพิ่มขึ้นจากยานพาหนะดังกล่าว ส่วนผลกระทบต่อสุขภาพทางกายเชิงบวก จากจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ไม่พบผลกระทบต่อสุขภาพทางกายเชิงบวก แต่จากการประชุมเชิงปฏิบัติการตัวแทนชุมชน ระบุว่าผลกระทบต่อสุขภาพทางกายเชิงบวก คือ การได้รับการตรวจรักษาสุขภาพเป็นประจำ จากการออกหน่วยตรวจสุขภาพของเทศบาลนครขอนแก่นให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนรอบสถานที่ฝังกลบมูลฝอยทุก 3 เดือน

ข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพทางกายจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม รายละเอียดดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ผลกระทบต่อสุขภาพทางกายจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอย

ผลกระทบต่อสุขภาพทางกาย	จำนวน (ร้อยละ)		
	ได้รับผลกระทบ	ไม่แน่ใจ	ไม่ได้รับผลกระทบ
<i>ผลกระทบต่อสุขภาพทางกายเชิงลบ</i>			
1. โรคติดต่อต่างๆในชุมชน เช่น โรคอุจจาระร่วง ตาแดง ไข้เลือดออก เป็นต้น	129 (59.4)	17 (7.8)	71 (32.7)
2. โรคระบบทางเดินหายใจ เช่น ภูมิแพ้ ไข้หวัด หลอดลมอักเสบ เป็นต้น	140 (64.5)	9 (4.1)	68 (31.3)
3. โรคผิวหนัง ผื่นคัน และผิวหนังอักเสบ	135 (62.2)	21 (9.7)	61 (28.1)
4. รู้สึกเวียนศีรษะ/คลื่นไส้/อาเจียนจากกลิ่นรบกวน	140 (64.5)	10 (4.6)	67 (30.9)
5. เจ็บป่วยด้วยอุบัติเหตุจากมูลฝอยมีคม	23 (10.6)	7 (3.2)	187 (86.2)
6. อุบัติเหตุจากยานพาหนะที่มากขึ้น	2 (0.9)	22 (10.1)	193 (88.9)
7. ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมเกี่ยวข้องกับ การเจ็บป่วยของสมาชิกในครัวเรือน	80 (36.9)	29 (13.4)	108 (49.8)
8. สมาชิกในครอบครัว เจ็บป่วยจนต้องไปรับการรักษาจากสถานบริการสุขภาพ	58 (26.7)	31 (14.3)	128 (59.0)

3.6 ผลกระทบต่อสุขภาพจิตจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอย

ข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถามตัวอย่าง จำนวน 217 คน ระบุว่าเมื่อเปรียบเทียบสุขภาพจิตในปัจจุบันเทียบกับในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา พบว่า ส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตเหมือนเดิม ร้อยละ 51.6 รองลงมา มีสุขภาพจิตเลวลง ร้อยละ 19.4 และมีสุขภาพจิตดีขึ้น ร้อยละ 9.2 ซึ่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตเชิงลบจากการดำเนินการฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น ได้แก่ ความกังวลใจต่อการใช้น้ำผิวดินในการอุปโภค/ บริโภค ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 70.5 รองลงมา คือ ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 25.8 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 3.7 ความกังวลใจต่อการใช้น้ำบาดาลในการอุปโภค/บริโภค ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 67.3 รองลงมา คือ ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 26.7 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 6.0 ความกังวลใจต่อการต้องตั้งบ้านเรือนใกล้กับสถานที่ฝังกลบมูลฝอย ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 84.8 รองลงมา คือ ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 9.7 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 5.5 ความกังวลใจว่าผลกระทบจากการฝังกลบมูลฝอยจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของตนเองและครอบครัว ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 84.8 รองลงมา คือ ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 8.8 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 6.5 มีความเดือดร้อน รำคาญจากแมลงวัน/หนู/ยุง/แมลงหวี่/แมลงสาบ/สุนัขจรจัด จำนวนมากมารบกวนในชีวิตประจำวัน ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 54.4 รองลงมา คือ ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 37.3 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 8.3 ความเดือดร้อน รำคาญที่ได้รับกลิ่นเหม็นจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอย ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 73.3 รองลงมา คือ ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 21.7 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 5.1 ความไม่พอใจที่มีขยะปลิวเข้ามาในสถานที่อยู่อาศัย/พื้นที่เกษตรกรรม/เลี้ยงสัตว์ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 74.2 รองลงมา คือ ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 19.4 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 6.5 ความไม่พอใจกับการแก้ไขปัญหามลพิษจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอยของเทศบาลนครขอนแก่น ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 45.6 รองลงมา คือ ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 37.3 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 17.1

นอกจากนี้ข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบทางสุขภาพจิตเชิงลบที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม โดยผลกระทบต่อสุขภาพจิตหลัก คือ ความเดือดร้อน รำคาญจากกลิ่นเหม็นของมูลฝอยและแมลงและสัตว์พาหะนำโรคที่มารบกวนการใช้ชีวิตประจำวัน กังวลใจในการดื่มน้ำฝน เนื่องจากไม่มั่นใจในความสะอาดของน้ำฝน เพราะมีการใช้ดาเผามูลฝอยติดเชื้อ ชาวบ้านกังวลว่าจะมีผลกระทบต่อสุขภาพ ความไม่พอใจเมื่อมูลฝอยปลิวตกหล่นระหว่างเส้นทางขนส่งในชุมชน และปลิวเข้าสู่พื้นที่การเกษตร ทำให้สกปรกและทัศนียภาพไม่น่าดู ความเครียดจากการที่ผลผลิตทางการเกษตรลดลงจากการที่น้ำชะมูลฝอยไหลเข้าสู่พื้นที่การเกษตรและใกล้เคียงในฟาร์มใกล้เคียงล้มตาย ความกังวลว่ามลพิษจาก

สถานที่ฝังกลบมูลฝอยจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของตนเองและครอบครัว โดยเฉพาะเด็กเล็กและผู้สูงอายุ ชาวบ้านมีความกังวลใจที่จะนำปลาและสัตว์น้ำจากห้วยคำบอนและห้วยหมากงไปบริโภค เนื่องจากกลัวว่าจะมีการสะสมของสารพิษในปลาและสัตว์น้ำซึ่งมาจากน้ำชะมูลฝอย

ส่วนผลกระทบต่อสุขภาพจิตเชิงบวกจากการดำเนินการฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น ได้แก่ การมีความสุขกับการอยู่อาศัยในชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 84.8 รองลงมา คือ ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 11.1 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 4.1 มีความสะดวกสบาย ด้านคมนาคมขนส่งในชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 90.8 รองลงมา คือ ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 5.5 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 3.7 และมีความพอใจที่เทศบาลจัดหน่วยพยาบาลเข้ามาตรวจรักษาโรคในชุมชนเป็นระยะ ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 69.1 รองลงมา คือ ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 19.4 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 11.5 และจากการประชุมเชิงปฏิบัติการผลกระทบต่อสุขภาพจิตเชิงบวกหลัก คือ ชาวบ้านพึงพอใจต่อการที่เทศบาลนครขอนแก่นออกหน่วยตรวจสุขภาพ เป็นระยะทำให้ได้รับการตรวจรักษาสุขภาพโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ไม่ต้องเดินทางไกล และทำให้รู้สึกถึงการได้รับการดูแลรับผิดชอบจากผลกระทบที่เกิดขึ้น อยากให้มีการออกหน่วยตรวจสุขภาพเช่นนี้อย่างต่อเนื่องต่อไป

ผลกระทบต่อสุขภาพจิตจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่นจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม รายละเอียดดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลกระทบต่อสุขภาพจิตจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอย

ผลกระทบต่อสุขภาพจิต	จำนวน (ร้อยละ)		
	ได้รับผลกระทบ	ไม่แน่ใจ	ไม่ได้รับผลกระทบ
<u>ผลกระทบต่อสุขภาพจิตเชิงลบ</u>			
1. กังวลใจต่อการใช้น้ำผิวดินในการอุปโภค/บริโภค	153 (70.5)	8 (3.7)	56 (25.8)
2. กังวลใจต่อการใช้น้ำบาดาลในการอุปโภค/บริโภค	146 (67.3)	13 (6.0)	58 (26.7)
3. เศียดร้อน รำคาญจากแมลงวัน/หนู/ขุย/แมลงหวี่/แมลงสาบ/สุนัขจรจัด จำนวนมากมารบกวนในชีวิตประจำวัน	118 (54.4)	18 (8.3)	81 (37.3)

ตารางที่ 10 ผลกระทบต่อสุขภาพจิตจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอย (ต่อ)

ผลกระทบต่อสุขภาพจิต	จำนวน (ร้อยละ)		
	ได้รับผลกระทบ	ไม่แน่ใจ	ไม่ได้รับผลกระทบ
4. เดือดร้อน ราคาค่าใช้จ่ายที่ได้รับกลิ่นเหม็นจากสถานที่ ฝังกลบ มูลฝอย	159 (73.3)	11 (5.1)	47 (21.7)
5. ไม่พอใจที่มีขยะปลิวเข้ามาในสถานที่อยู่อาศัย/พื้นที่เกษตรกรรม/เลี้ยงสัตว์	42 (19.4)	14 (6.5)	161 (74.2)
6. กังวลใจต่อการต้องตั้งบ้านเรือนใกล้กับสถานที่ ฝังกลบมูลฝอย	184 (84.8)	12 (5.5)	21 (9.7)
7. กังวลใจว่าผลกระทบจากการฝังกลบมูลฝอยจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของตนเองและครอบครัว	184 (84.8)	14 (6.5)	19 (8.8)
8. ไม่พอใจกับการแก้ไขปัญหามลพิษจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอยของเทศบาลนครขอนแก่น	99 (45.6)	37 (17.1)	81 (37.3)
ผลกระทบต่อสุขภาพจิตเชิงบวก			
1. มีความสุขดีกับการอยู่อาศัยในชุมชน	184 (84.8)	9 (4.1)	24 (11.1)
2. สะดวกสบาย ด้านคมนาคมขนส่งในชุมชน	197 (90.8)	8 (3.7)	12 (5.5)
3. พอใจที่เทศบาลจัดหน่วยพยาบาลเข้ามาตรวจรักษาโรคในชุมชนเป็นระยะ	150 (69.1)	25 (11.5)	42 (19.4)

3.7 ผลกระทบต่อสุขภาพทางสังคมจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอย

ข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถามตัวอย่าง จำนวน 217 คน ระบุว่าเมื่อเปรียบเทียบความเป็นอยู่ของชุมชนในปัจจุบันเทียบกับในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา พบว่า ส่วนใหญ่มีมีสภาพเหมือนเดิม ร้อยละ 71.0 รองลงมา มีสภาพเลวลง ร้อยละ 16.6 และมีสภาพดีขึ้น ร้อยละ 12.4 ซึ่งผลกระทบต่อสุขภาพทางสังคมเชิงลบจากการดำเนินการฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น ได้แก่ รายได้ของครอบครัวลดลง ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 68.7 รองลงมา คือ ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 21.2 และไม่

แน่ใจ ร้อยละ 10.1 เกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับเทศบาลนครขอนแก่น ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 71.4 รองลงมา คือ ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 18.9 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 9.7 เพิ่มความขัดแย้งขึ้นภายในชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 62.7 รองลงมา คือ ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 24.4 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 12.9 ชุมชนอื่นรังเกียจ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 53.0 รองลงมา คือ ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 43.3 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 3.7 ชาวบ้านย้ายบ้านเรือนไปอยู่ชุมชนอื่น ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 62.7 รองลงมา คือ ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 22.1 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 15.2 ชาวบ้านไม่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนเหมือนอดีต ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 73.3 รองลงมา คือ ไม่แน่ใจ ร้อยละ 15.7 และได้รับผลกระทบ ร้อยละ 11.1 งานบุญ/ประเพณี/วัฒนธรรมบางอย่างหายไป ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 76.0 รองลงมา คือ ไม่แน่ใจ ร้อยละ 17.5 และได้รับผลกระทบ ร้อยละ 6.5

ข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการระบุว่า ผลกระทบทางสุขภาพทางสังคมเชิงลบหลักที่เกิดขึ้น คือ พื้นที่การเกษตรของประชาชนบางส่วนในพื้นที่หมู่บ้านชาจาน หมู่บ้านคำบอน หมู่บ้านบึงแก หมู่บ้านโนน ได้รับผลกระทบจากน้ำชะมูลฝอย ทำให้ดินเสื่อมสภาพ ผลผลิตตกต่ำ คือ พืชไร่ เช่น มันสำปะหลังปลูกไม่โต ปลูกพืชอย่างอื่นก็ไม่ขึ้น ส่วนการปลูกข้าว จะทำให้ใบข้าวเจริญงอกงามเป็นกอใหญ่เหมือนได้รับปุ๋ยปริมาณมาก แต่เมล็ดข้าวไม่ค่อยออกรวง ไม่นานต้นข้าวจะเฉาตาย ส่วนกลุ่มที่เลี้ยงฟาร์มไก่ ระบุว่าเมื่อมีกลิ่นเหม็นมากๆ พัดลมของโรงเรือนจะดูดเอากลิ่นเหม็นของมูลฝอยเข้าไปในโรงเรือนทำให้ไก่ตาย ซึ่งส่งผลให้รายได้ของครัวเรือนลดลง จากเดิมที่เคยหาปลาและสัตว์น้ำจากห้วยคำบอน และห้วยหมากง ซึ่งเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติของชุมชนในฤดูน้ำหลาก ปัจจุบันไม่สามารถทำได้เพราะได้รับผลเสียจากน้ำชะมูลฝอยปนเปื้อน ชาวบ้านจึงต้องซื้อแทนการจับเองตามธรรมชาติ บริเวณรอบสถานที่ฝังกลบมูลฝอยจะมีสุนัขจรจัดจำนวนมาก ซึ่งสร้างความเดือดร้อนต่อชาวบ้านด้วยการขโมยอาหาร ทำร้ายสัตว์เลี้ยง เช่น เป็ด ไก่ ที่ชาวบ้านเลี้ยงไว้ นอกจากนี้การที่มีสถานที่ฝังกลบมูลฝอยในชุมชนทำให้ราคาที่ดินบริเวณใกล้สถานที่ฝังกลบตกต่ำ เพราะไม่มีใครสนใจอยากมาซื้อที่ดินที่ใกล้แหล่งมลพิษ

เมื่อมีมูลฝอยจำนวนมากขึ้น มีการอพยพแรงงานจากต่างถิ่นเข้ามาในชุมชน เพื่อเข้ามาช่วยขยะทำให้ประชากรในพื้นที่เพิ่มขึ้น อันส่งผลต่อสถานบริการสุขภาพในชุมชนที่ต้องรับภาระจำนวนผู้ป่วยที่มีมากขึ้น ประเพณีบางอย่างใกล้สูญหาย เช่น พิธีขนน้ำช่วงสงกรานต์ ซึ่งในอดีตช่วงเดือนเมษายนทุกปีจะมีการจัดงานบุญประเพณี เพื่อไปขอให้ฝนตกที่หมู่บ้านคำบอน แต่ปัจจุบันประเพณีดังกล่าวใกล้จะสูญหายเพราะชาวบ้านไม่ยอมเข้ามาในหมู่บ้านซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานที่ฝังกลบมูลฝอยไม่ยอมมารับสัมผัสน้ำกลิ่นเหม็น ซึ่งชาวบ้านชุมชนอื่นที่ห่างไกลจากสถานที่ฝังกลบมากกว่าหมู่บ้านคำบอนส่วนหนึ่ง รู้สึกรังเกียจกลุ่มแรงงานช่วยขยะซึ่งอยู่ที่หมู่บ้านคำบอนว่าไม่สะอาด ไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมด้วย นอกจากนี้กลิ่นเหม็นของมูลฝอยและแมลงวัน ทำให้การปฏิบัติธรรมและกิจกรรมทางศาสนาถูกรบกวน เนื่องจากพระสงฆ์

ชาวบ้านหรือประชาชนที่มาปฏิบัติธรรมหรือประกอบกิจกรรมทางศาสนาขาดสมาธิ ได้รับความรำคาญจากกลิ่นเหม็นและแมลงวันตอม รวมทั้งมูลฝอยพลาสติกปลิวเข้าสู่ในพื้นที่บริเวณวัดที่ตั้งอยู่ใกล้สถานที่ฝังกลบ ซึ่งเป็นศาสนสถานซึ่งเป็นที่เคารพของชุมชนด้วย มีข้อสังเกตหนึ่งพบในการศึกษารั้งนี้คือ ที่ดินรอบสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น ซึ่งเดิมเป็นพื้นที่การเกษตรของชาวบ้าน เนื่องจากปลูกพืชไม่ได้ผลผลิตเท่าที่ควร เจ้าของที่ดินจึงนำที่ดินมาจัดทำหลุมฝังกลบมูลฝอยเอกชน โดยทำการขุดหลุมลึกเพื่อรับกำจัดมูลฝอยจากพื้นที่อื่น โดยไม่มีการขออนุญาต และหลุมฝังมูลฝอยดังกล่าวขาดการออกแบบเพื่อป้องกันมลพิษตามหลักวิชาการ นานประมาณ 3-4 ปีแล้วซึ่งปัจจุบันยังคงมีการดำเนินการอยู่ สิ่งนี้อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ในระยะยาว เช่น น้ำชะมูลฝอย การปนเปื้อนของน้ำชะมูลฝอยสู่น้ำใต้ดิน ทัศนียภาพ เป็นต้น

ส่วนผลกระทบต่อสุขภาพทางสังคมเชิงบวกจากการดำเนินการฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ได้แก่ ช่วยสร้างอาชีพหรือเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน โดยประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 62.7 รองลงมาคือ ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 30.0 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 7.3 ชาวบ้านมีบทบาทกล้าปกป้องสิทธิของตนเองและชุมชนมากขึ้น ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 78.8 รองลงมาคือ ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 15.2 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 6.0 ชาวบ้านมีความสามัคคีในการแก้ไขปัญหามากขึ้น ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 60.4 รองลงมาคือ ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 25.3 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 14.3 รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอย ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 44.2 รองลงมาคือ ไม่ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 41.5 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 14.3 และข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการระบุผลกระทบต่อสุขภาพทางสังคมเชิงบวกหลักคือ เทศบาลนครขอนแก่นและเทศบาลอื่นๆมีพื้นที่สำหรับใช้กำจัดมูลฝอย ชุมชน ประชาชนในชุมชนกล้าปกป้องสิทธิของตนเองและชุมชนต่อผลกระทบด้านมลพิษมากขึ้น และเป็นการสร้างอาชีพ/เพิ่มรายได้เพื่อเลี้ยงครอบครัว เช่น กลุ่มแรงงานค้ายขยะ และกลุ่มพ่อค้า แม่ค้าที่สามารถขายสินค้า/อาหารที่มีราคาถูกเข้าไปขายให้กับกลุ่มแรงงานค้ายขยะถึงพื้นที่ฝังกลบมูลฝอย ซึ่งเป็นกลุ่มลูกค้าที่มีกำลังซื้อและมีจำนวนมาก

ผลกระทบต่อสุขภาพทางสังคมจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่นจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม รายละเอียดดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ผลกระทบต่อสุขภาพทางสังคมจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอย

ผลกระทบต่อสุขภาพทางสังคม	จำนวน (ร้อยละ)		
	ได้รับผลกระทบ	ไม่แน่ใจ	ไม่ได้รับผลกระทบ
<i>ผลกระทบต่อสุขภาพทางสังคมเชิงลบ</i>			
1. รายได้ของครอบครัวลดลง	46 (21.2)	22 (10.1)	149 (68.7)
2. ชุมชนอื่นรังเกียจ	94 (43.3)	8 (3.7)	115 (53.0)
3. ชาวบ้านย้ายบ้านเรือนไปอยู่ชุมชนอื่น	48 (22.1)	33 (15.2)	136 (62.7)
4. เกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับเทศบาลนคร ขอนแก่น	155 (71.4)	21 (9.7)	41 (18.9)
5. เพิ่มความขัดแย้งขึ้นภายในชุมชน	53 (24.4)	28 (12.9)	136 (62.7)
6. ชาวบ้านไม่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของ ชุมชนเหมือนอดีต	24 (11.1)	34 (15.7)	159 (73.3)
7. งานบุญ/ประเพณี/วัฒนธรรมบางอย่างหายไป	14 (6.5)	38 (17.5)	165 (76.0)
<i>ผลกระทบต่อสุขภาพทางสังคมเชิงบวก</i>			
1. สร้างอาชีพหรือเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน	65 (30.0)	16 (7.3)	136 (62.7)
2. ชาวบ้านมีบทบาทปกป้องสิทธิของตนเอง และชุมชนมากขึ้น	171 (78.8)	13 (6.0)	33 (15.2)
3. ชาวบ้านมีความสามัคคีในการแก้ไขปัญหา มากขึ้น	131 (60.4)	31 (14.3)	55 (25.3)
4. รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆที่เกี่ยวกับการ แก้ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมจากสถานที่ฝังกลบ มูลฝอย	96 (44.2)	31 (14.3)	90 (41.5)

จากข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพที่ได้จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม และการประชุมเชิงปฏิบัติการสามารถเรียบเรียงผลกระทบต่อสุขภาพเชิงลบและเชิงบวกทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ตามปัจจัยกำหนดสุขภาพมีรายละเอียดดังตารางที่ 12 และตารางที่ 13

ตารางที่ 12 ผลกระทบต่อสุขภาพเชิงลบของชุมชนที่อาศัยอยู่รอบบริเวณสถานที่ฝังกลบมูลฝอย เทศบาลนครขอนแก่น จ.ขอนแก่น

ปัจจัยกำหนดสุขภาพ	สิ่งคุกคามสุขภาพ	ผลกระทบต่อสุขภาพเชิงลบ	
		ผลกระทบ	ผู้ได้รับผลกระทบ
1) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	มูลฝอยทั่วไปและมูลฝอยอันตรายจากการขนส่งและฝังกลบ	<ul style="list-style-type: none"> - มูลฝอยปลิวตกหล่น - ระหว่างเส้นทางขนส่ง - มูลฝอยปลิวเข้าสู่พื้นที่พักอาศัย และพื้นที่การเกษตร - กลิ่นเหม็นรบกวน -ทัศนียภาพที่ ไม่น่าดู - เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและสัตว์พาหะนำโรค - รู้สึกเดือดร้อนรำคาญในการใช้ชีวิตประจำวัน - รู้สึกวิตกกังวลต่อสุขภาพของตนเองและครอบครัว 	<ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนที่อาศัยบริเวณเส้นทางรถขนส่งมูลฝอย - ประชาชนที่อาศัย/พื้นที่การเกษตรอยู่บริเวณใกล้เคียงสถานที่ฝังกลบ - ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงสถานที่ฝังกลบ
	ฝุ่นละอองจากการขนส่งและฝังกลบ	<ul style="list-style-type: none"> - บ้านเรือนสกปรกด้วยฝุ่นละออง - ระคายเคืองต่อระบบทางเดินหายใจ เช่น ไอ จาม หอบหืด - การระคายเคืองผิวหนัง เช่น ผื่นคัน - กลิ่นเหม็นรบกวน 	<ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนที่อาศัยบริเวณเส้นทางรถขนส่งมูลฝอย - ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้สถานที่ฝังกลบ - เด็ก ผู้สูงอายุและผู้ป่วยโรคระบบทางเดินหายใจ - ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้สถานที่ฝังกลบ
	เขม่า/ควันจากเตาเผาขยะติดเชื้อ	<ul style="list-style-type: none"> - กลิ่นเหม็นรบกวน 	<ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้สถานที่ฝังกลบ

ตารางที่ 12 ผลกระทบต่อสุขภาพเชิงลบของชุมชนที่อาศัยอยู่รอบบริเวณสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น จ.ขอนแก่น (ต่อ)

ปัจจัยกำหนด สุขภาพ	สิ่งคุกคาม สุขภาพ	ผลกระทบต่อสุขภาพเชิงลบ	
		ผลกระทบ	ผู้ได้รับผลกระทบ
ไอระเหย/ก๊าซจาก หลุมฝังกลบ		- กังวลใจในการดื่มน้ำฝน	- ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงสถานที่ฝังกลบ
		- กลิ่นเหม็นรบกวน	- ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงสถานที่ฝังกลบ
		- ไข้ที่เสี่ยงในฟาร์มตาย	- ผู้ที่มีฟาร์มไก่อยู่บริเวณใกล้เคียงสถานที่ฝังกลบ
		- ก๊าซมีเทนทำให้เสี่ยงต่อการเกิดเพลิงไหม้	- ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงสถานที่ฝังกลบ
สารเคมี/โลหะหนักใน น้ำชะมูลฝอย		- พื้นที่การเกษตรเสียหาย	- ประชาชนที่มีพื้นที่การเกษตรอยู่บริเวณทางที่น้ำชะมูลฝอยไหลผ่าน
		- แหล่งน้ำผิวดินถูกปนเปื้อนด้วยน้ำชะมูลฝอยไม่สามารถใช้น้ำได้ (ห้วยคำบอนและห้วยหมากงอ)	- ประชาชนผู้ใช้น้ำจากแหล่งน้ำผิวดิน
		- แหล่งน้ำใต้ดินถูกปนเปื้อนด้วยน้ำชะมูลฝอยไม่สามารถใช้น้ำได้	- ประชาชนผู้ใช้น้ำจากแหล่งน้ำใต้ดิน
		- ปลาและสัตว์น้ำตามธรรมชาติมีจำนวนลดลง	- ประชาชนที่ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำผิวดิน
		- ปลาและสัตว์น้ำมีการสะสมของสารพิษอาจเป็นอันตรายเมื่อนำไปบริโภค	- ประชาชนที่ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำผิวดิน

ตารางที่ 12 ผลกระทบต่อสุขภาพเชิงลบของชุมชนที่อาศัยอยู่รอบบริเวณสถานที่ฝังกลบมูลฝอย เทศบาลนครขอนแก่น จ.ขอนแก่น (ต่อ)

ปัจจัยกำหนด สุขภาพ	สิ่งคุกคาม สุขภาพ	ผลกระทบต่อสุขภาพเชิงลบ	
		ผลกระทบ	ผู้ได้รับผลกระทบ
	การขนส่งมูลฝอย	- พืชที่ปลูกบริเวณรอบพื้นที่ฝังกลบมีการสะสมของโลหะหนัก - เพิ่มความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุ - ถนนชำรุดทรุดโทรมเร็วกว่าปกติ - เสียงดังในขณะที่ขนส่งมูลฝอยผ่านชุมชน	- ประชาชนที่มีพื้นที่การเกษตรอยู่บริเวณใกล้เคียงสถานที่ฝังกลบ - ประชาชนที่อาศัยบริเวณเส้นทางการขนส่งมูลฝอย - ประชาชนที่อาศัยบริเวณเส้นทางการขนส่งมูลฝอย
	เสียงดังเครื่องจักรที่ใช้ในการฝังกลบ	- โรคจากการทำงาน	- กลุ่มผู้ที่อยู่ชุกชุม - พนักงานที่ปฏิบัติงานในการฝังกลบ
2) ปัจจัยทางชีวภาพ	เชื้อโรค	- สร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง - โรคระบบทางเดินหายใจ เช่น หอบหืด ภูมิแพ้ - โรคผิวหนัง เช่น ผื่นคัน - โรคระบบทางเดินอาหาร เช่น ท้องร่วง - โรคติดเชื้อ ได้แก่ ตาแดง ไข้เลือดออก เป็นต้น	- ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณติดกับสถานที่ฝังกลบฯ - ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงสถานที่ฝังกลบ - เด็ก ผู้สูงอายุและผู้มีภูมิไวรับ
	สุนัขจรจัด	- ทำให้สัตว์เลี้ยงถูกทำร้าย เช่น ไล่ เป็ด	- ประชาชนที่เลี้ยงสัตว์อยู่บริเวณใกล้เคียงสถานที่ฝังกลบ

ตารางที่ 12 ผลกระทบต่อสุขภาพเชิงลบของชุมชนที่อาศัยอยู่รอบบริเวณสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น จ.ขอนแก่น (ต่อ)

ปัจจัยกำหนด	สิ่งคุกคาม	ผลกระทบต่อสุขภาพเชิงลบ	
		ผลกระทบ	ผู้ได้รับผลกระทบ
3) สภาพแวดล้อมทางสังคม	การย้ายถิ่น	- มีการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชนใกล้หลุมฝังกลบมากขึ้น	- ชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงสถานที่ฝังกลบ
4) ศาสนา/วัฒนธรรมประเพณี	การเข้าร่วมกิจกรรม	- ประเพณีบางอย่างใกล้สูญหาย เช่น พิธีขนาน้ำช่วงสงกรานต์ เพราะไม่ยอมเข้ามาในหมู่บ้านที่ตั้งของสถานที่ฝังกลบ	- ชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงสถานที่ฝังกลบ
	กลิ่นเหม็น	- การปฏิบัติธรรม/กิจกรรมทางศาสนาถูกรบกวนจากกลิ่นเหม็น	- วัดและสถานปฏิบัติธรรมใกล้เคียงสถานที่ฝังกลบ
	มูลฝอย	- มีมูลฝอยปลิวเข้ามาในพื้นที่วัด	- วัดที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงสถานที่ฝังกลบ
5) เครือข่ายช่วยเหลือทางสังคม	ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน	- ชุมชนที่ตั้งของสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเป็นที่รังเกียจของชุมชนอื่น	- ชุมชนที่ตั้งของสถานที่ฝังกลบ
		- เกิดความขัดแย้งขึ้นภายในชุมชน	- ชุมชนที่ตั้งของสถานที่ฝังกลบ
		- เกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชนและเทศบาลนครขอนแก่น	- ชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงสถานที่ฝังกลบ
6) รายได้และสถานะทางสังคม	มลพิษจากสถานที่ฝังกลบ	- บางกลุ่มรายได้ลดลงจากผลผลิตทางการเกษตร/เลี้ยงสัตว์เสียหาย	- ประชาชนที่มีพื้นที่การเกษตร /เลี้ยงสัตว์อยู่บริเวณใกล้เคียงสถานที่ฝังกลบ
		- ที่ดินบริเวณใกล้สถานที่ฝังกลบราคาตกต่ำ	- ประชาชนที่มีที่ดินอยู่บริเวณใกล้เคียงสถานที่ฝังกลบ

ตารางที่ 12 ผลกระทบต่อสุขภาพเชิงลบของชุมชนที่อาศัยอยู่รอบบริเวณสถานที่ฝังกลบมูลฝอย
เทศบาลนครขอนแก่น จ.ขอนแก่น (ต่อ)

ปัจจัยกำหนด สุขภาพ	สิ่งคุกคาม สุขภาพ	ผลกระทบต่อสุขภาพเชิงลบ	
		ผลกระทบ	ผู้ได้รับผลกระทบ
7) บริการ สุขภาพ	อัตราเจ็บป่วยที่เพิ่มขึ้น	- สถานบริการสุขภาพ ชุมชนมีภาระงานเพิ่มขึ้น จากประชาชน อุบัติเหตุและ การเจ็บป่วยที่เพิ่มขึ้น	- บุคลากรของสถานบริการ สุขภาพชุมชน
8) การมีงานทำ และสภาพการ ทำงาน	มลพิษและมูลฝอยอันตราย จากสถานที่ฝังกลบ	- สภาพแวดล้อมในการ ทำงานมีความเสี่ยงไม่ ปลอดภัย	- ประชาชนที่ทำงานคู่ขนาน - พนักงานของเทศบาลนคร ขอนแก่นที่ปฏิบัติงานใน การฝังกลบ
9) พฤติกรรม สุขภาพและ ทักษะชีวิต	มลพิษและมูลฝอยอันตราย จากสถานที่ฝังกลบ แมลงและสัตว์พาหะนำโรค	- เสี่ยงต่ออุบัติเหตุจากการ ทำงาน หากไม่มีการใช้ อุปกรณ์ป้องกันอันตราย ส่วนบุคคล - บริโภคอาหารที่ไม่ถูก สุขลักษณะ มีแมลงวัน ตอม/ไม่สะอาด	- ประชาชนที่ทำงานคู่ขนาน - พนักงานของเทศบาลนคร ขอนแก่นที่ปฏิบัติงานใน การฝังกลบ - ประชาชนที่อาศัยอยู่ บริเวณใกล้เคียงสถานที่ ฝังกลบ
10) พัฒนาการที่ ดีในวัยเด็ก	มลพิษจากสถานที่ ฝังกลบ	- เด็กและผู้สูงอายุมีความ เสี่ยงต่อการเจ็บป่วยมากขึ้น	- เด็กและผู้สูงอายุที่อาศัยใน บริเวณใกล้เคียงสถานที่ ฝังกลบ
11) การศึกษา	กลิ่นเหม็นและแมลงวัน	- นักเรียนและครูที่โรงเรียน ขาดสมาธิในการเรียน การสอน	- นักเรียนและครูใน โรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้ สถานที่ฝังกลบ
12) เพศ	การตั้งครรภ์	- เพิ่มความเสี่ยงต่อการ เจ็บป่วยทางกายและใจของ สตรีมีครรภ์	- สตรีมีครรภ์ที่อาศัยใน บริเวณใกล้เคียงสถานที่ ฝังกลบ

ตารางที่ 13 ผลกระทบต่อสุขภาพเชิงบวกของชุมชนที่อาศัยอยู่รอบบริเวณสถานที่ฝังกลบมูลฝอย
เทศบาลนครขอนแก่น จ.ขอนแก่น

ปัจจัยกำหนด สุขภาพ	สิ่งคุกคาม สุขภาพ	ผลกระทบต่อสุขภาพเชิงบวก ผลกระทบ	ผู้ได้รับผลกระทบ
1) สภาพ แวดล้อมทาง สังคม	การร้องเรียน การย้ายถิ่น	- ชุมชนมีความกล้าที่จะ ปกป้องสิทธิของตนเอง - บางชุมชนมีความสามัคคี ในการแก้ไขปัญหามลพิษ ของชุมชน - ทำให้มีพื้นที่กำจัดมูลฝอย ชุมชนและมูลฝอยติดเชื้อ	- ชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณ ใกล้เคียงสถานที่ฝังกลบ - ชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณ ใกล้เคียงสถานที่ฝังกลบ - เทศบาลนครขอนแก่น และเทศบาลอื่นๆที่นำ มูลฝอยมาทิ้ง
2) รายได้และ สถานะทางสังคม	มลพิษจากสถานที่ฝังกลบ	- บางกลุ่มรายได้เพิ่ม จาก การขาย/รับซื้อขยะ	- ประชาชนที่ทำงาน ค้าขาย - ร้านรับซื้อของเก่า
3) บริการสุขภาพ	อัตราเจ็บป่วยที่เพิ่มขึ้น	- เทศบาลนครขอนแก่น ออกหน่วยตรวจสุขภาพ ทุก 3 เดือน ทำให้ได้รับ การตรวจสุขภาพโดย ไม่เสียค่าใช้จ่าย ไม่ต้อง เดินทางไกล และได้รับ การตรวจสุขภาพเป็น ประจำ	- ประชาชนที่ทำงาน ค้าขาย - ประชาชนที่อาศัยอยู่ บริเวณใกล้เคียงสถานที่ ฝังกลบ
4) การมีงานทำ และสภาพการ ทำงาน	มลพิษและมูลฝอย อันตรายจากสถานที่ ฝังกลบ	- ทำให้มีอาชีพสามารถเลี้ยง ครอบครัวได้ - ครอบครัวได้อยู่ร่วมกัน ไม่ต้องไปทำงานไกลบ้าน	- ประชาชนที่ทำงาน ค้าขาย - พนักงานของเทศบาลนคร ขอนแก่นที่ปฏิบัติงานใน การฝังกลบ - ประชาชนที่ทำงาน ค้าขาย - พนักงานที่ปฏิบัติงานใน การฝังกลบ

4. การจัดทำรายงานและข้อเสนอแนะ (Reporting and Recommendation)

ผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการและการสำรวจแบบสอบถาม สามารถสรุปข้อเสนอแนะ แนวทางลดผลกระทบต่อสุขภาพชุมชนได้ดังนี้

4.1 ข้อเสนอแนะแนวทางลดผลกระทบต่อสุขภาพชุมชน

4.1.1 ส่งเสริม/เร่งรัดการลดปริมาณมูลฝอยด้วยหลักการ 3R (Reduce Reuse Recycle) โดยมุ่งเน้นให้ชุมชนรับผิดชอบและกำจัดมูลฝอยของชุมชนตนเองเป็นหลัก

4.1.2 บริหารจัดการ ซ่อมบำรุงเครื่องจักรที่ใช้ในกระบวนการฝังกลบให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ

4.1.3 ปรับปรุงระบบท่อระบายน้ำรอบหลุมฝังกลบ และปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียให้มีประสิทธิภาพ

4.1.4 ขุดลอกลำคลองที่น้ำชะขยะไหลผ่าน (ห้วยคำบอน และห้วยหมากง) ให้ลึกมากขึ้น เพื่อป้องกันการไหลบ่าของน้ำฝนที่ปนเปื้อนน้ำชะขยะในช่วงฤดูฝนเข้าสู่พื้นที่การเกษตรของชาวบ้าน

4.1.5 ฉีดพ่น EM บนกองขยะเพื่อลดกลิ่นรบกวน และปริมาณแมลงวันในช่วงฤดูร้อน

4.1.6 มีการเตรียมการเพื่อรับมือและรองรับสถานการณ์ไฟไหม้กองขยะ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพชุมชนอย่างเฉียบพลัน

4.1.7 กำหนดเส้นทางการเดินรถ และบังคับให้มีการปกคลุมรถขนมูลฝอยขณะขนส่ง เพื่อป้องกันฝุ่นละอองและขยะตกหล่นระหว่างการขนส่ง

4.1.8 ปรับปรุงการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ถึงมาตรการ และการดำเนินการ แก้ไขปัญหาของเทศบาลนครฯต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมดังกล่าว

4.1.9 จัดระบบการควบคุมแรงงานคู่ขยะและผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่ เพื่อการควบคุมและลดผลกระทบต่อสุขภาพ ได้แก่ การให้ความรู้ สนับสนุนด้านการดูแลสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน

4.1.10 ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์บริเวณรอบสถานที่ฝังกลบมูลฝอย

4.1.11 ปรับปรุงและบำรุงรักษาเตาเผาขยะติดเชื้อให้มีประสิทธิภาพพร้อมใช้งาน เพื่อเป็นการลดปัญหามลพิษทางอากาศที่มาจากการเผามูลฝอยติดเชื้อ โดยควรทำการเผาเฉพาะในเวลากลางวันเท่านั้น เนื่องจากในเวลากลางคืนอากาศเกิดการจมตัวทำให้มลพิษเกิดการสะสมในพื้นที่ใกล้เคียงไม่กระจายตัวขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศ ซึ่งจะทำให้ประชาชนได้รับสัมผัสมลพิษอากาศได้มาก

4.2 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมสุขภาพในชุมชน

ผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการและแบบสอบถาม สามารถสรุปข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมสุขภาพชุมชนได้ดังนี้

4.2.1 หน่วยงานด้านสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องควรกำหนดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพให้เป็นส่วนหนึ่งในแผนงานส่งเสริมสุขภาพด้านสาธารณสุขในพื้นที่ โดยจัดให้มีการดำเนินการตามแผนงานอย่างต่อเนื่อง

4.2.2 ส่งเสริมกิจกรรมด้านการออกกำลังกาย การดูแลสุขภาพ การควบคุมโรคติดต่อการสุขาภิบาลอาหาร และสุขาภิบาลที่พักอาศัยในชุมชน

4.2.3 จัดให้มีการตรวจสุขภาพของประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง ได้แก่ เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยระบบทางเดินหายใจ ผิวหนัง และระบบทางเดินอาหาร ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประสานงานกันเพื่อป้องกันการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อน

4.2.4 จัดให้มีกิจกรรมการให้คำแนะนำปรึกษาปัญหาสุขภาพจิตแก่ประชาชนในชุมชนเป็นระยะ

4.2.5 จัดให้มีการติดตามเฝ้าระวังผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพชุมชน (ร่างกาย จิตใจ และสังคม) อย่างต่อเนื่อง

5. อภิปรายผลการศึกษา

ผลกระทบต่อสุขภาพของชุมชนที่อยู่รอบสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น จ.ขอนแก่น ส่วนใหญ่จะเป็นผลกระทบต่อสุขภาพในเชิงลบ ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานที่ตั้งของชุมชน โดยชุมชนที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้ชิดกับสถานที่ฝังกลบมูลฝอย คือ หมู่บ้านคำบอน จะเป็นชุมชนที่ได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคมมากกว่าชุมชนอื่นที่อยู่ห่างไกลกว่า หมู่บ้านคำบอน หมู่บ้านจำจาน หมู่บ้านเนินทอง และบางส่วนของหมู่บ้านท่อน ส่วนใหญ่จะได้รับผลกระทบจากกลิ่นเหม็น ชาวบ้านระบุว่ามักมีกลิ่นเหม็นในช่วงอากาศเย็นๆ หรือหลังฝนตก ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของประชาชน ซึ่งเมื่อพิจารณาทิศทางลมแล้วช่วงที่ทำการศึกษาอยู่ในช่วงฤดูหนาวได้รับอิทธิพลจากลมตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ และฤดูร้อนได้รับอิทธิพลจากลมฝ่ายใต้ ระหว่างเดือนมีนาคม-มิถุนายน ทั้งนี้กลิ่นเหม็นจะขึ้นอยู่กับระยะห่างของชุมชนกับสถานที่ฝังกลบมูลฝอย กิจกรรมในสถานที่ฝังกลบมูลฝอยด้วย หากมีการขุดหรือไถยมูลฝอยจะส่งผลให้มีกลิ่นรุนแรงมากขึ้น ส่วนพื้นที่ที่มีน้ำชะมูลฝอยไหลผ่านจะได้รับกลิ่นจากน้ำชะมูลฝอยได้ สำหรับชุมชนที่มีวัดและสถานที่ปฏิบัติธรรมซึ่งตั้งอยู่ใกล้สถานที่ฝังกลบ ทำให้พระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนจะได้รับผลกระทบต่อการปฏิบัติธรรมและกิจกรรมทางศาสนา ทำให้ขาดสมาธิ จิตใจไม่สงบจากการ

รบกวนดังกล่าว รวมทั้งปริมาณแมลงวันที่มีมากในช่วงฤดูร้อน สร้างความเดือดร้อนรำคาญและเสี่ยงต่อโรกระบบทางเดินอาหารที่มีแมลงวันเป็นพาหะ เพราะกองมูลฝอยเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคขนาดใหญ่ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงชุมชน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของวีระชัย อิ่มน้ำขาว (2549) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้สถานที่กำจัดมูลฝอยของเทศบาลเมืองมหาสารคาม ที่ระบุว่าคุณภาพชีวิตรายช้อของประชาชนซึ่งอาศัยอยู่ใกล้สถานที่กำจัดมูลฝอยที่อยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ การรบกวนจากสัตว์และแมลงนำโรค กลิ่นเหม็นควนไฟจากสถานที่กำจัดมูลฝอย ความรู้ที่จำกัดเกี่ยวกับเทศบาลเมืองมหาสารคาม ความเจ็บป่วยทางสุขภาพกายและจิตใจ เป็นต้น และสอดคล้องกับการศึกษาของอมวดี บัวทองจันทร์ (2550) ที่ศึกษาผลกระทบของการกำจัดขยะมูลฝอยจากสถานที่กำจัดขยะเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยบริเวณใกล้เคียง พบว่าความรำคาญจากกลิ่นเหม็น ควนไฟ ฝุ่นละอองส่งผลต่อสุขภาพจิตของคนในชุมชนในระดับมาก นอกจากนี้ผู้คนต่างถิ่นมองชุมชนในแง่ลบ สกปรกไม่น่าอยู่อาศัย ไม่น่าท่องเที่ยว สถานที่สำคัญทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนขาดความสวยงาม จากการมีสถานที่ฝังกลบมูลฝอยตั้งอยู่ริมถนนหลวง และเกิดความรู้สึกไม่ภาคภูมิใจในสภาพแวดล้อมใกล้ที่อยู่อาศัยเนื่องจากมลพิษที่เกิดจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอยในระดับมาก

ชุมชนบ้านคำบอนนอกจากจะได้รับผลกระทบด้านกลิ่นเหม็นแล้ว กลิ่นควนไฟจากเตาเผา มูลฝอยติดเชื่อเป็นอีกหนึ่งผลกระทบด้านมลพิษอากาศที่ประสบ ซึ่งเมื่อพิจารณาผลจากรายงานการติดตามตรวจสอบอากาศเสียจากเตาเผา มูลฝอยติดเชื่อเทศบาลนครขอนแก่น (2550) เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2550 พบว่ามีปริมาณฝุ่นละออง 301 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (คำนวณที่อุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส ความดัน 1 บรรยากาศ และออกซิเจนส่วนเกินร้อยละ 7) ซึ่งมีค่าสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ 120 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ส่วนปริมาณก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ และก๊าซไฮโดรเจนคลอไรด์ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียจากเตาเผา มูลฝอยติดเชื่อ พ.ศ. 2546 ดังนั้นเทศบาลนครขอนแก่นจำเป็นต้องบำรุงรักษาระบบบำบัดมลพิษอากาศของเตาเผา มูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งดำเนินการเฝ้าระวังมลพิษทางอากาศเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง มิเช่นนั้นมลพิษทางอากาศดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{10} และ $PM_{2.5}$) จะเป็นตัวกระตุ้นและเพิ่มความรุนแรงของอาการของระบบทางเดินหายใจ โดยเฉพาะกลุ่มที่มีโรคประจำตัวเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ เช่น ภูมิแพ้ หอบหืด เป็นต้น (Thompson & Anthony, 2008) นอกจากนี้ชุมชนระบุว่าเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2552 เคยเกิดไฟไหม้มูลฝอยในหลุมฝังกลบ นานประมาณ 5 วัน ซึ่งทำให้ประชาชนในหมู่บ้านคำบอนซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานที่ฝังกลบมีอาการระคายเคืองต่อระบบทางเดินหายใจอย่างเฉียบพลัน จนทำให้ชุมชนออกมาเรียกร้องต่อเทศบาลนครขอนแก่นให้รับดำเนินการแก้ไขผลกระทบดังกล่าว

หมู่บ้านคำบอน หมู่บ้านบึงแก บ้านช้างงานและหมู่บ้านโนน ชาวบ้านบางส่วนจะได้รับผลกระทบจากน้ำชะมูลฝอยไหลเข้าสู่พื้นที่การเกษตร เนื่องจากมีพื้นที่การเกษตรติดกับลำห้วยที่น้ำชะมูลฝอยไหลผ่าน โดยจะได้รับผลกระทบมากในช่วงฤดูฝน น้ำที่ปนเปื้อนน้ำชะมูลฝอยเอ่อล้นเข้าสู่พื้นที่นาข้าว ส่งผลให้ต้นข้าวใบเจริญออกงามดีแต่ไม่ออกรวงตามปกติทำให้ผลผลิตลดลง ซึ่งสอดคล้องกับศิริพร สุจิตต์ (2550) ที่ศึกษาผลกระทบภายนอกจากการจัดการขยะมูลฝอยของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนจังหวัดนนทบุรี ที่ระบุว่าปัญหาน้ำชะมูลฝอยต่อผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ ข้าวจะมีผลผลิตลดลง ข้าวตาย ข้าวไม่ออกรวง ข้าวรวงลีบหรือเมล็ดลีบ ตามลำดับ และพืชผักจะแคระแกรนผิดปกติ นอกจากนี้แหล่งน้ำธรรมชาติไม่สามารถจับปลาและสัตว์น้ำในลำห้วยดังกล่าว ซึ่งเป็นแหล่งหากินของชุมชนได้เหมือนก่อน เมื่อพิจารณาผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำล้นจากบ่อบำบัดน้ำเสียสุดท้าย (2553) ที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 ทำการเก็บตัวอย่างเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2553 ที่พบว่า มีปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำทั้งหมด (Total Dissolve Solid; TDS) ปริมาณของแข็งแขวนลอย (Suspended Solid; SS) ค่าความต้องการออกซิเจนทั้งหมดเพื่อย่อยสลายสารอินทรีย์ (Biological Oxygen Demand; BOD) และค่าความต้องการออกซิเจนทั้งหมดเพื่อทำปฏิกิริยากับสารอินทรีย์ในน้ำ (Chemical Oxygen Demand; COD) มีค่าเท่ากับ 8,191 172 311 และ 2,885 มิลลิกรัมต่อลิตร ตามลำดับ ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายมาตรฐานควบคุมน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดประเภทโรงงานอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรม ตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2539 กำหนดไว้มาก ซึ่งย่อมส่งผลต่อการดำรงชีวิตของปลาและสัตว์น้ำในแหล่งน้ำที่มีการปนเปื้อนของมลพิษสูงเช่นนี้

จากการสำรวจและสอบถามกลุ่มตัวอย่าง พบว่า หมู่บ้านคำบอน ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานที่ฝังกลบมูลฝอย ชาวบ้านส่วนใหญ่ใช้น้ำประปาบาดาล และบางส่วนสูบน้ำบาดาลใช้เอง โดยไม่ผ่านกระบวนการบำบัดคุณภาพน้ำก่อนนำไปใช้ ซึ่งอาจมีความเสี่ยงต่อการได้รับสัมผัสของโลหะหนักเนื่องจากกรมนทรัพยากรน้ำบาดาล (2552) ได้รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 2 โครงการสำรวจประเมินสถานการณ์ด้านคุณภาพน้ำบาดาลในพื้นที่ใกล้เคียงแหล่งฝังกลบขยะมูลฝอยของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2552 ระบุผลจากการเก็บตัวอย่างน้ำในบ่อสังเกตการณ์น้ำบาดาล 7 แห่งรอบสถานฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2552 พบว่าบ่อที่ 1-7 มีค่าตะกั่วเกินมาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดินตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 20 พ.ศ. 2543 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของประสงค์ คงเจริญสุข (2548) ที่พบว่าการกระจายตัวของตะกั่วในดินชั้นล่างบริเวณสถานที่ฝังกลบมูลฝอยจังหวัดสุพรรณบุรี และบริเวณสถานที่ฝังกลบมูลฝอยจังหวัดนนทบุรี มีค่าระหว่าง 3.64-5.41 และ 4.17-5.02 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ตามลำดับ โดยทั้ง 2 แห่งพบการปนเปื้อนของตะกั่วในดินในบริเวณใกล้บ่อน้ำชะมูลฝอยมากที่สุด นอกจากนี้อาจมีความเสี่ยงจากเชื้อโรคในน้ำบาดาล ตามผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำบาดาลและน้ำประปาที่หมู่บ้านคำบอน โดยสำนักงาน

สิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 (2553) ทำการเก็บตัวอย่างเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2553 ที่พบว่า ปริมาณ โคลิฟอร์มแบคทีเรียทั้งหมด (Total Coliform bacteria; TCB) และปริมาณฟีคอลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (Fecal Coliform Bacteria; FCB) สูงเกินกว่าค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำประปาของกรมอนามัย พ.ศ. 2553 และประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการสำหรับการป้องกันด้านสาธารณสุขและป้องกันสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ดังนั้นจึงควรมีการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบาดาล รวมทั้งน้ำผิวดิน ในบริเวณ ใกล้เคียงสถานที่ฝังกลบมูลฝอยอย่างต่อเนื่อง

ด้านสังคมประชาชนเกิดความขัดแย้งกันระหว่างผู้เสียประโยชน์และผู้ได้รับประโยชน์จาก สถานที่ฝังกลบ ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์และการร่วมกิจกรรมของชุมชนลดลง กลุ่มผู้ทุกข์ขะแม้จะมีรายได้ สูงแต่ผลกระทบต่อสุขภาพมีความเสี่ยงอย่างมากจากการได้รับสัมผัสโดยตรงต่อเชื้อโรคและความเป็น อันตรายของมูลฝอย เช่น เศษแก้ว ใบมีด เข็มฉีดยา มูลฝอยติดเชื้อ เป็นต้น การสูดดมกลิ่นเหม็น กลิ่น ควันจากเตาเผามูลฝอยตลอดเวลา และการอยู่อาศัยในบ้านที่ไม่ถูกสุขลักษณะเนื่องจากมีการเก็บสะสม มูลฝอยที่คัดแยกมาเพื่อรอขายไว้ในบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมุณี พิจิตรศิริ (2551) ที่ศึกษา ภาวะสุขภาพของกลุ่มคนทุกข์ขะ กรณีศึกษา บ้านคำบอน ตำบลโนนท่อน อ.เมือง จ.ขอนแก่น ระบุว่า กลุ่มผู้ทุกข์ขะมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อสุขภาพจากการสัมผัสกับสิ่งสกปรก/อันตราย ถูกยุงกัด พักอาศัยใน พื้นที่ที่ไม่สะอาด

ผลจากการศึกษานี้มุ่งเน้นการพิจารณาผลกระทบต่อสุขภาพชุมชนโดยรอบสถานที่ฝังกลบ โดย ภาพรวมมากกว่าผลกระทบต่อสุขภาพของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือชุมชนใด ชุมชนหนึ่ง ดังนั้นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับแต่ละชุมชนจึงแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาคำร้อยละของ ผลกระทบจากผลสำรวจด้วยแบบสอบถามโดยรวมจึงดูเหมือนไม่มีผลกระทบมากนัก แต่เมื่อพิจารณา กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดขึ้นสามารถพิจารณาแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มแรก คือ ชุมชนที่อาศัยอยู่ใกล้กับสถานที่ฝังกลบมูลฝอยมาก ได้แก่ หมู่บ้านคำบอน หมู่บ้านชาจาน หมู่บ้านเนินทอง ซึ่งผลกระทบหลักที่พบคือ กลิ่นเหม็น สัตว์/แมลงพาหะนำโรค การปนเปื้อนของน้ำชะมูลฝอยสู่ พื้นที่การเกษตร และอีกกลุ่มหนึ่ง คือ ชุมชนที่อาศัยอยู่ห่างไกลออกไปมากกว่า 3 หมู่บ้านข้างต้น ได้แก่ หมู่บ้านท่อน หมู่บ้านโนน หมู่บ้านบึงแก หมู่บ้านหนองเบ็ญ ซึ่งจะได้รับผลกระทบน้อยกว่า ได้แก่ กลิ่น เหม็นซึ่งขึ้นอยู่กับทิศทางลมในแต่ละฤดูกาล และเส้นทางการไหลของน้ำชะมูลฝอยซึ่งส่งผลต่อความ เสียหายของพื้นที่การเกษตรที่ติดกับเส้นทางการไหลดังกล่าวในช่วงฤดูฝน ทั้งนี้ชุมชนที่ได้รับ ผลกระทบมากที่สุด คือ หมู่บ้านคำบอน เนื่องจากเป็นที่ตั้งและอยู่ติดกับสถานที่ฝังกลบมูลฝอย จากผล การศึกษาด้วยแบบสอบถามของจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากหมู่บ้านคำบอนอาจน้อยเกินไป ทำให้คำร้อยละ ของผู้ที่ได้รับผลกระทบในบางผลกระทบมีค่าน้อย จากการสอบถามชาวบ้านในหมู่บ้านคำบอน ชาวบ้าน

ประสบกับมลพิษและผลกระทบทุกวันจนรู้สึกชินกับปัญหาที่เกิดขึ้น การแก้ไขทำได้ยากเพราะจะเกิดความขัดแย้งระหว่างผู้ได้รับประโยชน์และผู้เสียประโยชน์จึงต้องทำใจและทนอยู่กับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสังเกตชาวบ้านกลุ่มที่ได้รับผลประโยชน์จากสถานที่ฝังกลบจะสะท้อนผลกระทบที่เกิดขึ้นไปในแง่บวกมากกว่าแง่ลบ ส่วนผู้ที่ไม่ได้รับผลประโยชน์จากสถานที่ฝังกลบจะสะท้อนผลกระทบในแง่ลบมากกว่าแง่บวก ดังนั้นการคัดเลือกตัวแทนของชุมชนบ้านคำบอนจึงต้องพิจารณาในประเด็นนี้ประกอบด้วย

ทางเทศบาลนครขอนแก่นมีความพยายามในการหาพื้นที่สำหรับสร้างสถานที่ฝังกลบมูลฝอยแห่งใหม่ แต่ได้รับการต่อต้านและไม่ยินยอมจากชุมชนเจ้าของพื้นที่ เนื่องจากชุมชนมีความกังวลและหวาดกลัวต่อผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเช่นที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในชุมชนพื้นที่สีกันนี้ จึงทำให้เทศบาลนครขอนแก่นต้องหาแนวทางอื่นในการจัดการ เช่น การส่งเสริมการลดปริมาณมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด โดยการจัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิล โครงการถังข้าวหมูพื้นฟูชีวิตโครงการขยะพิชิตแกล้ม เป็นต้น แต่ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะขาดความต่อเนื่อง หรือโครงการเปลี่ยนมูลฝอยเป็นน้ำมัน/พลังงานซึ่งจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ จึงต้องคอยติดตามผลการดำเนินการต่อไปว่าจะสามารถลดปัญหาที่มีอยู่ได้อย่างไร ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าว แม้เทศบาลนครขอนแก่นจะมีมาตรการระยะสั้น และระยะยาวในการแก้ไขปัญหาการร้องเรียนของชุมชนมาเป็นระยะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 แต่ผลกระทบต่อสุขภาพชุมชนยังคงมีอยู่ ดังนั้นชุมชนจำเป็นต้องได้รับการเยียวยาและฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง ร่วมกับการส่งเสริมสุขภาพชุมชน จากความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีการวางมาตรการเพื่อป้องกันผลกระทบทางสุขภาพชุมชนที่อาจเกิดขึ้นสำหรับพื้นที่ฝังกลบมูลฝอยแห่งใหม่ในอนาคต

มีข้อสังเกตจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ปัจจุบันประชาชนบางกลุ่มที่มีที่ดินติดกับสถานที่ฝังกลบมูลฝอยของเทศบาลนครขอนแก่น นำที่ดินมาใช้ประโยชน์ทางธุรกิจ โดยการเปิดเป็นหลุมฝังกลบของเอกชน โดยลักลอบดำเนินการโดยไม่ได้รับอนุญาต ขาดการออกแบบและป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามหลักวิชาการ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรศึกษามาตรการควบคุม ดูแล และจัดการเนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของชุมชนมากขึ้นในระยะยาว นอกจากนี้ทางเทศบาลนครขอนแก่นได้มีโครงการที่จะเปลี่ยนมูลฝอยเก่าในพื้นที่เป็นน้ำมัน/ไฟฟ้าในอนาคตอันใกล้ ในพื้นที่เดียวกัน จึงควรศึกษาเพิ่มเติมถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นเพื่อเตรียมการสำหรับผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจเกิดขึ้น

